

Kansen voor Cuijk

**Over de betekenis van gemeenschapsaccommodaties voor
het behoud van leefbaarheid in wijken en dorpen**

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	3
2. Vraagstelling	3
3. Onderzoeksaanpak.....	4
4. Bevindingen	5
4.1 Het gemeentelijke beleid	5
4.2 Een beeld van de accommodaties	7
4.3 De betekenis van accommodaties voor het gemeentelijk beleid	10
4.4 Regionale afstemming.....	11
5. Conclusies.....	13
6. Aanbeveling	16
Bijlagen	17
1. Bestudeerde documenten	17
2. Overzicht contactpersonen/interviews.....	18
3. Overzicht gemeenschapsaccommodaties	20
4. Reactie van het college van burgemeester en wethouders	22

Samenvatting

De gemeente Cuijk telt een behoorlijk aantal gemeenschapsaccommodaties in de vorm van dorpshuizen, wijkcentra en jeugdaccommodaties. En: de gemeente richt haar beleid op het behoud en de versterking van leefbaarheid in de samenleving. De vraag die de Rekenkamercommissie zich heeft gesteld, is hoe daaraan door middel van gemeenschapsaccommodaties invulling wordt gegeven. Zij komt tot de conclusie dat de gemeente haar ambitie in dit opzicht nog niet geheel heeft uitgewerkt. De gemeentelijke denkwijze, maar vooral haar handelwijze gericht op leefbaarheidsbevordering zou scherper kunnen zijn. Het advies aan de gemeente is daarom: weet wat er speelt in wijk- en dorpshuizen, actualiseer en formaliseer het accommodatiebeleid en haal het maximale profijt uit de bestaande accommodaties. Zorg voor een geïnteresseerde, betrokken en faciliterende attitude.

1. Inleiding

Fundamentele wijzigingen in het maatschappelijke en politieke krachtenveld in heel Nederland zetten het topic leefbaarheid en daarmee indirect de functie van voorzieningen in wijken en dorpen op de agenda. Het eerste rapport dat de Rekenkamercommissie Land van Cuijk na kennismaking en overleg met het presidium uitbrengt in de gemeente Cuijk is ingegeven door deze thematiek, die overigens niet alleen aan de orde is in Cuijk, maar ook in andere gemeenten binnen de regio. De Strategische Visie voor het Land van Cuijk getuigt hiervan. Leefbaarheid is een van de prioriteiten in deze visie.

2. Vraagstelling

Het behoud en het versterken van leefbaarheid is een thema dat hoog scoort. Een middel dat helpt om dit doel te verwezenlijken is het beschikbaar stellen van fysieke ruimte waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en van waaruit initiatieven kunnen opbloeien om samen bezig te zijn. De gemeente beschikt over heel wat van zulke accommodaties. Door de jaren heen is in ruime mate geïnvesteerd in dorpshuizen, wijkcentra en jeugdaccommodaties, en recent ook nog in de schouwburg, een gemeenschapsaccommodatie die weliswaar niet gericht is op een bepaalde wijk of buurt, maar waar evengoed ontmoeting en gemeenschappelijke activiteiten plaatsvinden.

Op welk niveau het voorzieningenniveau in Cuijk zich bevindt – en dan niet alleen qua gemeenschapsaccommodaties, maar ook onder andere qua sport- en onderwijsvoorzieningen – , blijkt uit een inventarisatie van voorzieningen die de samenwerkende gemeenten in het Land van Cuijk (Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis) in 2014 hebben laten maken onder supervisie van de projectgroep Leefbaarheid. In dit document, "Inventarisatie en beschouwing van gemeenschapsaccommodaties in het Land van Cuijk" wordt met een schuin oog naar de toekomst gekeken. Op pagina 78 lezen we: "De demografische ontwikkelingen zullen veranderingen in de vraag naar voorzieningen teweegbrengen. Dat betekent dat er nagedacht moet worden over de behoefte op de lange termijn, maar ook waar in een langer tijdsbestek geen of onvoldoende vraag naar zal zijn. De politiek zal moeten beslissen hoe men hier mee omgaat." Tegelijk worden enkele vragen opgeworpen (eveneens op pagina 78 van die inventarisatie): komen de huidige voorzieningen tegemoet aan de behoeften van de inwoners, wat zal de invloed zijn van krimp, en met welke vraaguitval krijgen we te maken? En (zie pagina 80): moet in de afweging tussen

financiën en draagkracht een voorziening in stand gehouden worden wanneer er in de gemeenschap weinig draagkracht voor is?

Wij zien het gestelde als een duidelijke wake-up call met betrekking tot de bekende drieslag kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid. Men zou er nog enige vragen aan kunnen toevoegen, zoals: hoe waardeer je de inzet van burgers, hoe houd je de menselijke maat vast, hoe geef je mensen zelf de regie, hoe kunnen burgers worden betrokken bij het onderhoud van voorzieningen, en hoe zorg je voor sociale cohesie, met andere woorden: hoe realiseer je de participatiesamenleving. En: hoe behoud je de identiteit van lokale gemeenschappen. Eén van de condities die het succes van beleid in dezen bepalen is de beschikbaarheid, maar in het bijzonder het feitelijk gebruik van gemeenschapsaccommodaties. Hoe worden die ingezet om mee te werken aan meer leefbaarheid?

De Rekenkamercommissie wil met voorliggende beschouwing de gedachtewisseling over dit thema ondersteunen. De kernvraag is ons inziens hoe gemeenschapsaccommodaties in de praktijk het beste kunnen worden benut om de gewenste leefbaarheid concreet gestalte te geven.

3. Onderzoeksaanpak

Na enkele oriënterende gesprekken in de aanloop van dit onderzoek met bestuurlijke en ambtelijke functionarissen hebben wij ons het onderwerp eigen gemaakt aan de hand van relevante documenten en overige algemeen toegankelijke informatie.

- Een lijst van bestudeerde documenten vindt u in bijlage 1.
- Gesprekken met intern betrokkenen en met sleutelfiguren in het veld, hoofdzakelijk op locatie, dat wil zeggen in de diverse gemeenschapsaccommodaties, hebben onze kennis van de plaatselijke omstandigheden verder verdiept. Bijlage 2 bevat een lijst van personen met wie wij contact hebben gehad. Ter toelichting: er zijn uiteraard meer geïnteresseerden met wie we hadden kunnen spreken, maar onze indruk is dat daardoor het beeld dat wij hebben gekregen niet wezenlijk anders zou zijn geworden.
- Bijlage 3 bevat een overzicht van accommodaties.

In april van dit jaar zijn de resultaten van het feitenonderzoek voorgelegd aan de ambtelijke organisatie. Commentaar van die zijde heeft tot enige aanpassingen geleid. Wij bedanken de medewerkers voor hun bijdrage in de diverse stadia van het onderzoek.

4. Bevindingen

- Het gemeentelijk beleid (4.1);
- Een beeld van de accommodaties (4.2);
- De betekenis van accommodaties voor het gemeentelijk beleid (4.3);
- Regionale afstemming (4.4).

4.1 Het gemeentelijke beleid

Bij aanvang van ons onderzoek zijn wij nagegaan of we konden vaststellen of de gemeente een visie over accommodaties heeft. De bron waarin wij het antwoord op deze vraag primair hebben gezocht, is de beleidsnota "Gemeentelijke accommodaties Cuijk", opgesteld in 2010 en vastgesteld bij raadsbesluit van 20 juni 2011. Volgens informatie van ambtelijke zijde zijn er na vaststelling van die nota geen beleidsdocumenten over dit onderwerp meer aan de orde geweest. De gelegenheden waarbij het accommodatiebeleid na 2011 zijdelings of indirect nog aan de orde is geweest, betroffen incidentele investeringen in nieuwbouw (bijvoorbeeld De Nielt of De Agaat) of in bestaande gebouwen (bijvoorbeeld De Burcht). Daarnaast bevatten de integrale dorpsontwikkelingsplannen (iDOP's) weliswaar interessante informatie, maar dit zijn geen door de gemeente vastgestelde beleidsdocumenten. Dus: na 2010/2011 is er geen nieuwe visie of nieuw beleid vastgelegd.

Onder een werkelijk betekenisvolle visie verstaan wij een poging om vooruit te kijken en om een toekomstperspectief te schetsen, ofwel een beeld van hoe de toekomst eruit zou kunnen zien en hoe je die toekomst wilt beïnvloeden. Om daar te komen stel je – in dit geval als gemeente – doelen en daarop stuur je.

Als we kritisch kijken naar de beleidsnota "Gemeentelijke accommodaties Cuijk" bevat die nota niet zozeer een visie maar een overzicht van gemeentelijke accommodaties c.q. een beschrijving van de status quo van accommodaties in de wijken en dorpen met daaraan gekoppeld een aantal actiepunten. Er is destijds, zo vermeldde het raadsvoorstel in 2011, "een meetlat naast de bestaande situatie gehouden". En verder kondigde het college toen aan de kadernota 2015 in het voorjaar 2014 als een goed moment te zien om te berichten hoe men gevaren is met de accommodaties en welke taken dan nog zouden resten. Deze evaluatie is tot op dit moment nog niet ter hand genomen. Wel zijn – niet onbelangrijk – de concrete actiepunten (lees: bouwplannen) zoals in 2011 geformuleerd uitgevoerd.

Een andere bron die iets zegt over het beleid van de gemeente, is het onderdeel Leefbaarheid (2.5.1.) in de programmabegroting 2015-2018. Hierin staat onder andere als beleidsdoelstelling het in stand houden en waar mogelijk en noodzakelijk versterken van de leefbaarheid in de dorpskernen en wijken, met dien verstande dat inwoners betrokken zijn bij en verantwoordelijk voor hun eigen woon- en leefomgeving, en met dien verstande dat activiteiten/initiatieven die betrekking hebben op de leefbaarheid en sociale samenhang van de wijk of het dorp worden ondersteund. In punt 2.5.2. wordt nog eens gestipuleerd dat inwoners zelfredzaam zijn en naar vermogen zelfstandig participeren in de samenleving.

Feitelijke gegevens over zelfredzaamheid en participatie zijn schaars. Indicatoren die aangeven hoe deze doelstellingen worden gerealiseerd ontbreken. Bestuursrapportages, op zichzelf een nuttig instrument om de raad niet alleen over financiële maar ook over andere essentiële zaken zoals de leefbaarheid tussentijds in te lichten, bevatten hierover geen informatie.

De meeste accommodaties in Cuijk zijn eigendom van de gemeente. De gemeente stelt ieder afzonderlijk gebouw "om niet" ter beschikking aan een stichting die het vervolgens beheert. De juridische basis hiervoor is een bruikleenovereenkomst (op elk gewenst moment op te zeggen met inachtneming van een opzegtermijn van vier maanden). Hoe het gebouw in de praktijk wordt gebruikt, is in deze overeenkomst niet bepaald. In grote lijnen is het zo, dat de gemeente de kapitaallasten en groot onderhoudskosten van een pand draagt. Via een meerjaren-onderhoudsprogramma, dat in overleg met de beheerders tot stand komt, zorgt de gemeente dat de "harde" kant van de zaak in orde blijft. De grootste kostenpost voor de beheerders zijn de nutskosten en de kosten van schoonmaak en dagelijks onderhoud. De inkomsten bestaan uit de huuropbrengst van vertrekken/zalen en uit barinkomsten. Het dagelijks beheer wordt gedaan door vrijwilligers.

Van ambtelijke zijde begrijpen wij dat de gemeente uitgaat van een vraaggericht beleid, dat wil zeggen dat waar nodig of wenselijk de gemeente de vrijwilligers ondersteunt. De gedachte achter deze beleidslijn is dat de vrijwilligers zodoende nauw bij de accommodatie worden betrokken en dat op deze manier het meeste bereikt kan worden, onder andere doordat dan een beroep kan worden gedaan op zelfwerkzaamheid en doordat bij exploitatie door een beheerscommissie externe financiële bronnen aangeboord kunnen worden. Een andere reden waarom de gemeente niet zelf de koers van een accommodatie wil bepalen is dat zij een eigen verantwoordelijkheid heeft vanuit haar controlerende rol onder andere op het gebied van de Drank- en Horecawet, de Mededingingswet, de Wet Markt en Overheid en de brandveiligheid. Documenten of besluiten waarin het hiervoor omschreven beleid van de gemeente in zijn geheel helder en formeel is vastgelegd hebben wij niet aangetroffen.

De gemeente heeft evenmin expliciet maatschappelijke doelen geformuleerd die bereikt zouden moeten worden met alle gemeenschapsaccommodaties. Zij staat op het standpunt dat zij, nadat een accommodatie eenmaal beschikbaar is gesteld, geen invloed behoort uit te oefenen op het feitelijke gebruik van een gebouw, maar dat aan de beheerders zelf de ruimte dient te worden gelaten hoe zij hun accommodatie willen exploiteren. Van oudsher, thans vanuit een oogpunt van burgerparticipatie, legt men die verantwoordelijkheid bewust bij de beheersstichtingen. Blijkbaar is dit het beleid. Het staat echter niet met zoveel woorden in de beleidsnota "Gemeentelijke accommodaties Cuijk".

De beheerscommissies, samengesteld uit wijk- of dorpsbewoners, maken uit wie c.q. welke vereniging en onder welke voorwaarden (een deel van) een gebouw kan huren. Wij hadden graag willen vaststellen hoeveel mensen voor welke activiteit in een bepaalde periode van een accommodatie gebruik maken. Zulke informatie hebben wij echter slechts spaarzaam kunnen achterhalen. Eigenlijk is dit niet echt goed bekend. De beheerders hebben er wel zicht op, maar dan gaat het om schattingen van aantallen deelnemers, variërend van enkelen tot enige tientallen per week per accommodatie per activiteit. Ook bij de gemeente is de invulling van het feitelijke gebruik van gemeenschapsaccommodaties niet volledig bekend. Zij heeft via informele contacten op afstand wel zicht op het gebruik van een gebouw, maar gestructureerde waarneming van het gebruik, de bezettingsgraad of veranderingen daarin, bijvoorbeeld aan de hand van jaarverslagen van verenigingen of organisaties, vindt blijkbaar niet plaats.

Eén van onze vragen betrof de betrokkenheid van de gemeenteraad bij het reilen en zeilen van gemeenschapsaccommodaties. We kunnen vaststellen dat de raad weliswaar via diverse beleidsdocumenten en andere invalshoeken zoals iDOP's in staat wordt

gesteld mee te denken over thema's als leefbaarheid, burgerparticipatie en het accommodatiebeleid en dat zulke thema's ook wel op het bestuurlijk netvlies staan, maar een integrale benadering van het thema leefbaarheid gerelateerd aan het accommodatiebeleid hebben wij niet in beleidsdocumenten kunnen vinden. Als het gaat om de rol van de gemeenteraad zoals wij die uit de stukken kunnen opmaken, ligt het accent op het beschikbaar stellen van middelen zoals de verdeling van iDOP-gelden in 2013, en in het bijzonder de toekenning van kredieten voor (ver)nieuwbouw van accommodaties. Vooral daarop richt zich de aandacht, veel meer dan op de vraag wat er vervolgens gedaan wordt met een accommodatie. Is een beslissing tot investering in een accommodatie eenmaal genomen, dan wordt toegezien op de besteding daarvan, maar over het gebruik van accommodaties wordt niet gericht informatie ingewonnen; de raad wordt hierover niet actief geïnformeerd.

Tot slot van deze paragraaf nog een opmerking over het niet geringe aantal accommodaties in Cuijk, zulks als reactie op de eerdergenoemde "Inventarisatie en beschouwing van gemeenschapsaccommodaties in het Land van Cuijk" van 2014. In die inventarisatie wordt een landelijke norm van één accommodatie per 8000 inwoners genoemd, terwijl het Land van Cuijk zou beschikken over één accommodatie per 2500 inwoners. Dit gegeven is een eigen leven gaan leiden. Toch is voorzichtigheid geboden. Een citaat uit pagina 13 van de LvC-inventarisatie: "Hoewel er geen officiële cijfers voor bestaan, schat onderzoeksbureau Stipo het aantal gemeenschapsaccommodaties landelijk rond de 2100. Daarvan liggen er 35 in het Land van Cuijk, waardoor er in de regio één gemeenschapsaccommodatie per ± 2500 inwoners is. Ter vergelijking: nationaal gezien wordt dit één op 8000 geschat." Stipo stelt dat indicatief aangehouden zou kunnen worden 0,12 buurthuis per 1000 inwoners, ofwel 70m² per 1000 inwoners, ofwel een buurthuis van 560m² voor 8000 inwoners.

Wij zijn nagegaan hoe we deze cijfers moeten interpreteren. De bron die in de LvC-inventarisatie wordt gebruikt is volgens de daarbij gepubliceerde voetnoot de Stipo Kennisbank Voorzieningscan 2012. De website www.stipo.nl leert ons vervolgens wat Stipo is: een specialisatie ontwikkeld bij de vakgroep planologie aan de Universiteit van Amsterdam. Van niet te onderschatten belang achten wij wat Stipo precies zegt over normgetallen van dorps-, buurt- en wijkhuizen, namelijk dat die schaars zijn, en dat er verschil is tussen stad en platteland. Daarom is ons inziens voorzichtigheid geboden bij het toepassen van deze normgetallen. Sommen om te berekenen hoe Cuijk zich verhoudt tot de norm zijn discutabel. Om te beginnen hebben wij niet kunnen vaststellen hoeveel m² gemeenschapsaccommodatie er momenteel in Cuijk precies beschikbaar is. Daarom lijkt het ons verstandiger te kijken naar wat er in werkelijkheid aan voorzieningen aanwezig is (bijvoorbeeld gedateerd of nieuw, kleine kamers of grote zalen, wel of geen annexe voorzieningen), en vooral om te kijken hoe de beschikbare ruimte, rekening houdend met specifieke lokale omstandigheden – het ene dorp/wijk is het andere niet –, het beste kan worden benut.

4.2 Een beeld van de accommodaties

Plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten zijn voorname schakels in de samenleving. Traditioneel zie je dorpsgenoten op het werk, op school, in de winkel, in de kerk of het parochiehuis, in het café, bij het sporten, of op een andere plek waar iets te beleven valt. Zo is het lange tijd geweest. Grofweg vanaf de jaren zeventig in de vorige eeuw is er een specifiek soort ontmoetingsplekken bij gekomen: wijkcentra, buurthuizen, dorpshuizen, ook wel multifunctionele accommodaties genoemd, kortom accommodaties speciaal bedoeld voor activiteiten en ontmoeting, hetzij voor een breed publiek, hetzij voor een beperkte doelgroep, bijvoorbeeld jongeren, ouderen of allochtonen. Wij vatten deze

voorzieningen in dit rapport samen onder de noemer (gemeenschaps)accommodaties, en wij verstaan daaronder gebouwen die primair bedoeld zijn voor sociale activiteiten van de bevolking van een wijk, buurt of dorp. Sport- en onderwijsaccommodaties hebben wij niet direct bekeken, omdat wij de scope van het onderzoek niet te groot wilden maken.

In de gemeente Cuijk treffen we een keur aan accommodaties aan. In bijlage 3 hebben we op basis van ambtelijke informatie een poging gedaan om een overzicht samen te stellen. Omdat er geen scherp omliggende definitie is van het begrip gemeenschapsaccommodatie, zou men het overzicht dat we hebben gemaakt nog kunnen aanvullen met voorzieningen die geheel of gedeeltelijk een vergelijkbare functie hebben (denk bijvoorbeeld aan gymzalen, peuterspeelzalen). Dat is een kwestie van interpretatie. Overigens: aan een overzicht van het volledige gemeentelijke vastgoedbestand inclusief onder andere eigendomsverhouding, functie, bouwjaar, vloeroppervlakte en onderhoudskosten wordt momenteel binnen de CGM-organisatie gewerkt. Men heeft namelijk een project gestart om het vastgoedbeleid en -beheer te professionaliseren.

We hebben in ieder geval kunnen vaststellen dat er een variëteit aan gemeenschapsaccommodaties bestaat, van gedateerd tot splinternieuw, van groot tot klein, met een meer of minder bruisende uitstraling. In een bepaald opzicht komen alle accommodaties die we bekeken hebben overeen, met name in hun bedoeling om iets te creëren waaraan mensen samen genoeg beleven en waar ze elkaar kunnen ontmoeten. De feitelijke functie van een accommodatie lijkt sterk afhankelijk van het niveau van verenigingsleven in de omliggende buurt. Traditioneel is dit sterk in de dorpen. In de naoorlogse wijken van Cuijk ligt dit anders. Hier is de onderlinge verbondenheid van andere aard en vermoedelijk minder sterk. Juist in deze woonwijken doet zich het meest de behoefte gevoelen alles op alles te zetten om vanuit een gemeenschapsaccommodatie sociale ontwikkelingen aan te jagen. Als je over een locatie beschikt, zou dit de motor moeten zijn voor een stukje leefbaarheid.

Overigens hoeft een gemeenschapsaccommodatie niet van doorslaggevende betekenis te zijn voor de leefbaarheid in een wijk of dorp. Een fraai gebouw werkt stimulerend, maar als dat er niet of slechts beperkt is, wordt die leemte in de praktijk geheel of gedeeltelijk opgevuld door horecagelegenheden (zoals bijvoorbeeld in Katwijk), door kantines van sportverenigingen, door voorzieningen vanuit de ouderenzorg, of – heel simpel maar doeltreffend – door ergens in een geschikte ruimte samen met een groep mensen een carnavalswagen te bouwen; leefbaarheid in optima forma.

Om een indruk te krijgen van de door de gemeente beschikbaar gestelde gemeenschapsaccommodaties heeft de Rekenkamercommissie een rondgang gemaakt langs een aantal locaties. Wat hier allemaal gebeurt, verdient zonder meer bewondering en waardering, niet in de laatste plaats vanwege de inzet en passie van tal van vrijwilligers. Hier tref je de participatiesamenleving aan zoals die bedoeld is: voor elkaar open staan, met elkaar delen en verbinden. Toch zien wij risico's in de wijze waarop de zaken nu worden gerund.

Ten eerste betreft dat het aanbod van activiteiten. Thans bestaan die veelal uit inloop/soos voor ouderen, zingen, dansen, koersbal, biljarten, kaarten, gymnastiek, yoga, muziekles, taalles, kookcursussen, schilderen, muziekonderwijs, EHBO-cursus, en bezigheden voor de jeugd zoals knutselen, viering van carnaval, Koningsdag, Pasen, Kerstmis en Sinterklaas.

De accommodaties draaien blijkbaar naar tevredenheid, maar het lijkt in de praktijk nogal lastig om nieuwe activiteiten te realiseren. Het gevaar is dat een groot deel van het

potentiële publiek zich niet zo aangesproken voelt door de meer traditionele activiteiten. Beperkt men zich tot het "open houden van de zaak", dan lijkt ons dat op termijn onvoldoende. Als men niet oppast, dreigt een scenario waarbij te laat of onvoldoende wordt ingespeeld op de veranderende wereld om ons heen. Tegelijkertijd is het bemoedigend om vast te kunnen stellen dat er beheerders zijn die door hebben waar de schoen wringt en die goede ideeën hebben om hun accommodatie nieuw leven in te blazen. Soms is het daarbij – zo begrijpen wij uit de gevoerde gesprekken – een kwestie van voldoende draagvlak zien te ontwikkelen in eigen kring, waaronder niet in de laatste plaats de groep vrijwilligers om wie de zaak draait.

Hoe innovatie kan helpen de exploitatie van een accommodatie rond te krijgen laat De Burcht zien met zijn Smaakcentrum. Het gebruik maken van specifieke lokale omstandigheden in een wijk of dorp is een slimme manier om een accommodatie extra bestaansrecht te verschaffen. Het gaat erom manieren te bedenken om een accommodatie vitaal te houden. Slim inspelen op iets eigens van de lokale gemeenschap is één van die manieren.

Sommige beheerders geven zelf aan dat er met hun accommodatie meer mogelijk is dan wat er nu uit komt. Die indruk hebben wij ook. Wat ons bijvoorbeeld opvalt, is dat er weinig of geen culturele initiatieven in de wijk- en dorpscentra worden ontplooid. Ook hebben we weinig voorbeelden gezien van cursussen voor een breed publiek (denk aan taalcursussen – Cuijk kent veel allochtonen – of creatieve vakken).

Deelnemers aan de huidige activiteiten zijn vooral ouderen. Blijkbaar voorzien de accommodaties met name bij deze doelgroep in een behoefte. Juist de ouderen zijn als vrijwilliger en als gebruiker veelal de kurk waar de meeste accommodaties op drijven.

In het ene geval komen de deelnemers voornamelijk uit eigen wijk of dorp, in het andere geval komen ze uit de wijdere omgeving. De groep die in de niet specifiek op jeugd gerichte, maar voor een breed publiek bedoelde accommodaties het moeilijkste te bereiken is, zijn jongeren, leerlingen van de basisschool, tieners, maar zeker de grote groep tussen jong en oud in. Hier ligt ons inziens een punt van aandacht.

De accommodaties werken veelal sinds jaar en dag met hoofdzakelijk een vaste club medewerkers (voor bar, schoonmaak, klussendienst), zeer gemotiveerde mensen, ieder gezelschap met zijn eigen conventies. Onze indruk daarbij is dat sommige beheersstichtingen de neiging hebben misschien iets teveel op zichzelf te staan. Dat kan prima resultaten opleveren, maar er schuilt ook een gevaar in. De dominante tendens (er zijn ook tegengestelde, positieve trends) is ieder dorp voor zich, iedere wijk voor zich, iedere doelgroep voor zich, jongeren apart, ouderen apart, en dat ook nog in een situatie van een krimpend potentieel aan dorpsgenoten.

De betrokkenheid van de accommodaties op elkaar is gering. Ze doen weinig gezamenlijk, samenwerking beperkt zich tot spaarzame gevallen; soms zijn ze wellicht zelfs elkaars concurrenten. Het combineren van zaken, het sommetje maken van $1+1=3$, co-creatie, het van elkaar leren en elkaar versterken, het vinden van toegevoegde waarde door slim gebruik te maken van elkaars mogelijkheden, het luisteren naar elkaars ervaringen, misschien het benoemen van overbodige of tekortschietende ruimte, het voorkomen van of omgaan met concurrentie, het bedenken van nieuwe plannen, en ook het samen bespreken van de perspectieven voor de komende jaren is nog geen gemeengoed. Dit alles terwijl ons inziens logische combinaties of constructies denkbaar zijn, tussen accommodaties onderling (een voorbeeld daarvan is de pragmatische samenwerking tussen Sint Agatha en Padbroek), in samenhang met school- of sportaccommodaties, of

private organisaties die werkzaam zijn in de samenleving zoals Mooiland, Pantein, Radius, plaatselijke verenigingen en stichtingen (Katholieke Bond van Ouderen, Zonneboem, Stichting Welzijn Ouderen Cuijk, jeugdorganisaties, bijvoorbeeld de Young Talent Group) of andere partijen (culturele gezelschappen, kunstkringen) die nieuwe ideeën kunnen inbrengen. Een zetje van de gemeente in deze richting kan al heel wat uitmaken.

Overigens is van verschillende kanten in de gesprekken die wij hebben gevoerd de wens geuit om als beheerders van accommodaties van elkaar te horen wat er elders speelt, waar men tegenaan loopt, en hoe hiervoor oplossingen kunnen worden gevonden. Men zou het toejuichen als de gemeente dit faciliteert. Wij schatten in dat hiermee in een behoefte kan worden voorzien.

4.3 De betekenis van accommodaties voor het gemeentelijk beleid

De programmabegroting spreekt over zelfredzaamheid en participatie. Het huidige coalitieakkoord, verwerkt in het collegeprogramma 2014-2018, zet die lijn door. Als actiepunten zijn daarin geformuleerd "Evaluatie van burgerparticipatie", het opstellen van een visie "versterking dorps- en wijkraden" en het opstellen van een "beleidskader voor burgerbegroting en buurtbudgetten", ook wel leefbaarheidsbudgetten genoemd (zie pag. 5 brochure *Aan de Slag*). Over deze onderwerpen wordt binnen de gemeente en tussen de gemeente en de wijk- en dorpsraden intensief gesproken, onder andere in het platformoverleg van wijk- en dorpsraden en op thema-avonden van de raad. De verwachting is dat het college de raad medio dit jaar een nota hierover voorlegt, mogelijk gelijktijdig te behandelen met voorliggend rapport van de Rekenkamercommissie.

Burgerparticipatie ligt in het verlengde van leefbaarheid. De afgelopen jaren is burgerparticipatie vooral beschouwd als een proces om burgers zo goed mogelijk inspraak te laten hebben in beleidsprocessen. Anno 2015 ligt het accent echter meer op de opgave voor de gemeente om voorwaarden te creëren voor het vitaal houden van wijken en dorpen. Dat gaat verder dan formele inspraak.

Wat ons opvalt, en daarop willen wij de aandacht vestigen, is dat de betekenis die gemeenschapsaccommodaties in dit verband kunnen hebben, dus als factor voor het behoud van leefbaarheid, bij de gemeente niet expliciet aan bod komt, noch in de hiervoor genoemde actiepunten uit het coalitieakkoord, noch in het collegeprogramma, noch in het platformoverleg, noch op de thema-avonden. Toch zijn de dorpshuizen en wijkcentra bij uitstek de plekken waar kansen liggen om als gemeente dichter bij de mensen te komen en om mensen met elkaar in verbinding te brengen, waar leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie kunnen worden bevorderd. Want daar gaat het om! De dorpshuizen, buurthuizen en wijkaccommodaties zijn plekken bij uitstek waar contacten kunnen worden gelegd, waar voelsprietten kunnen worden uitgestoken, waar lijntjes kunnen worden gelegd tussen mensen onderling, maar zeker ook tussen een buurt en de gemeente. Het bezit van tal van accommodaties biedt unieke mogelijkheden om nieuwe initiatieven in handen van burgers extra kansen te geven. Hier komen mensen samen, hier vind je mensen die als cement in de samenleving werken, hier ontstaan plannen. Natuurlijk hangt de leefbaarheid van een buurt niet alleen af van een bloeiend fungerende accommodatie, maar wijk- en dorpshuizen zijn wel de plekken waar het hart van een gemeenschap sneller kan gaan kloppen.

Wij menen op grond van de gesprekken die wij hebben gevoerd te mogen stellen dat met de rijkdom die Cuijk aan gemeenschapsaccommodaties bezit meer resultaat te behalen moet zijn dan thans het geval is. Het is op zijn minst het proberen waard. Hierbij behoort

een opmerking te worden gemaakt: vrijwilligers kunnen veel, maar er is per geval een grens aan wat je van ze kunt vragen. Het is de kunst om in dit spanningsveld de juiste balans te vinden.

De attitude van de gemeente is hierbij van niet te onderschatten belang. Bij burgerparticipatie hoort namelijk ook overheidsparticipatie. Er is sowieso een ontwikkeling gaande gericht op een terugtrekkende overheid die meer en meer zal gaan plaatsmaken voor maatschappelijke initiatieven. In de praktijk nemen private partijen, zelforganiserende burgers en burgercollectieven vaak het voortouw en scheppen publieke partijen de randvoorwaarden. De vraag die de gemeente zich heeft te stellen is hoe je een effectieve bestuurlijke betrokkenheid organiseert en of de wijze waarop je je organiseert aansluit op de maatschappelijke ontwikkelingen en op de leefpatronen en problemen die burgers ervaren, daarbij te bedenken dat de maatschappij steeds complexer wordt en steeds hogere eisen stelt aan klantcontacten; het moet sneller en de communicatie gaat anders dan vroeger. Niet voor niets vraagt de Agenda van Brabant gemeenten dit te verinnerlijken in hun manier van organiseren en werken. Praktische voorbeelden zoals genoemd in de nota "Burgers in het wijkbeheer" van oktober 2014 laten zien hoe het kan.

Wij hebben niet expliciet onderzocht hoe de ambtelijke organisatie haar rol in dit opzicht invult. Medewerkers in de organisatie doen naar wij aannemen zo goed mogelijk hun best om hun taak goed te verrichten. Toch is het zinvol erbij stil te staan hoe de buitenwereld het contact met de gemeente ervaart. Iedereen weet dat langzaam draaiende ambtelijke molens, hiërarchische hindernissen, verkokering, stroperigheid, of het niet nakomen van afspraken soms het enthousiasme van burgers dempen en tot gemopper en verzuurde verhoudingen kunnen leiden. De gesprekken die wij her en der hebben gevoerd laten voorbeelden zien waar het goed gaat – en meestal gaat het goed; er zijn heel positieve voorbeelden; een luisterend oor geeft al veel vertrouwen –, maar er zijn ook concrete casussen waaruit je leert hoe de organisatie op het niveau van de werkvloer niet soepel of niet integraal functioneert. Sommige beheerders missen soms het contact met de gemeente. Van ambtelijke zijde wordt dit niet herkend. Die beheerders zien graag meer betrokkenheid. Vrijwilligers hebben soms het gevoel dat de gemeente ze teveel belast en onvoldoende beseft dat ze te maken heeft met mensen die zonder enige vergoeding hun nek uitsteken om er iets van te maken. Een rondgang langs de diverse accommodaties is wat dat betreft heel leerzaam.

Een praktisch ongemak dat zich voor kan doen is dat ambtenaren in het algemeen overdag en niet 's avonds werken, terwijl de gemeenschapsaccommodaties dikwijls in de avonduren actief zijn. Het zou op prijs worden gesteld als medewerkers niet alleen gevraagd, maar ook ongevraagd 's avonds hun betrokkenheid laten blijken, bijvoorbeeld door gewoon eens met een luisterend oor aan te schuiven bij een vergadering of bijeenkomst. Een kans voor open doel! Overigens, de transitie van het Cuijkse ambtelijk apparaat naar de CMG-organisatie wordt tot dusverre kennelijk niet door iedereen als een verbetering ervaren.

4.4 Regionale afstemming

Gelet op de prioriteit die de samenwerkende gemeenten in het Land van Cuijk schenken aan het thema leefbaarheid, hebben wij ons afgevraagd in hoeverre het accommodatiebeleid regionaal wordt benaderd. Immers: de grenzen tussen wijken en dorpen zijn minder hard dan wellicht wordt verondersteld. We zien in de praktijk dat mensen uit wijk/dorp x (van de ene gemeente) deelnemen aan activiteiten in

nabijgelegen wijk/dorp y (in een naburige gemeente). Gebruikers van een accommodatie zijn bepaald niet alleen afkomstig uit de eigen buurt. Tot op zekere hoogte is er sprake van één regio waarin allerlei activiteiten worden aangeboden.

In de Strategische Visie Land van Cuijk staan enkele belangwekkende noties, namelijk:

"Elk dorp of elke wijk moet een drager voor de leefbaarheid hebben; een plek waar mensen samenkomen: basisschool, gemeenschapshuis of sportaccommodatie. Vanwege beperkte financiële middelen moeten we keuzes maken. Liever verspreid een beperkt aantal kwalitatief goede voorzieningen, dan een versnipperd aanbod waarvan we de kwaliteit niet kunnen waarborgen".

De eerdergenoemde "Inventarisatie en beschouwing van gemeenschapsaccommodaties in het Land van Cuijk" is een eerste stap geweest in het proces van regionale afstemming.

Interessant is verder wat de raadsnieuwsbrief van november 2014 zegt, namelijk:

"(...) de leefbaarheid staat er goed bij als men het over voorzieningen heeft. Met het oog op de toekomst zal echter meer samenwerking nodig zijn. Het CBS schat dat er minder schoolkinderen zullen zijn de komende jaren, terwijl de vergrijzing juist voor een grotere groep ouderen zorgt. De vraag naar voorzieningen verandert daardoor. Op dit moment zijn er veel voorzieningen in het Land van Cuijk. Om dat in de toekomst te blijven garanderen zal er op intergemeentelijk niveau gekeken moeten worden hoe samenwerking dit kan realiseren. Daarmee is de kous niet af. Leefbaarheid is meer dan gebouwen. Het is daarom belangrijk om verder te kijken. Door gesprekken aan te gaan met buurtbewoners wordt duidelijk waar zij behoefte aan hebben. Daarnaast is samenwerken met buurtbewoners soms een goede manier om voorzieningen in stand te houden. Dit is de volgende stap in dit thema en die moet nog gezet worden. Op dit moment weten we wat zich waar bevindt en voor wie het bedoeld is, nu wordt het kijken of de beoogde gebruikers daar zelf andere ideeën op na houden."

Tot zover een weergave van wat wij als een gemeenschappelijk regionaal actiepoint zien. Gelet op de relatie tussen het voorliggende rapport en het thema leefbaarheid in Land van Cuijk-verband hebben wij bij de aanvang van ons onderzoek gesproken met de bestuurlijke trekkers van dit regionale thema, de wethouders mevrouw A. Hensch en de heer E. van Daal. Zij hebben aangegeven het resultaat van ons onderzoek graag tegemoet te zien. Nadere stappen in het Land van Cuijk zouden wellicht ondersteund kunnen worden door vervolgonderzoek onzerzijds op deelaspecten, bijvoorbeeld de vraag naar voorbeelden hoe in dorpen elders in den lande wordt geanticipeerd op een veranderende samenstelling/belangstelling van de bevolking, of de vraag hoe elders het accommodatiebeleid (in relatie tot leefbaarheid) wordt ingevuld.

5. Conclusies

1. Het gemeentelijk accommodatiebeleid is aan innovatie toe.
2. Het feitelijk inzicht in gemeenschapsaccommodaties is versnipperd.
3. De betekenis van gemeenschapsaccommodaties in het kader van leefbaarheid wordt onvoldoende onderkend.

1. Het gemeentelijk beleid met betrekking tot accommodaties is aan innovatie toe

Een gemeentelijk beleid ten aanzien van gemeenschapsaccommodaties is voor het laatst volledig uitgestippeld in een nota die in 2010 werd opgesteld. Nadien zijn afzonderlijke accommodatievraagstukken aangepakt, maar een wat wijdere helikopterblik, het op wat langere termijn proactief denken en daarmee een lijn uitzetten en formeel vastleggen voor de verdere toekomst ontbreekt. De in 2011 door het college toegezegde evaluatie van het accommodatiebeleid, die in 2014 zou plaatsvinden, heeft nog niet plaatsgevonden. Bij de vaststelling van de nota accommodatiebeleid in 2011 werd nota bene gehoopt op financieel betere tijden, maar de realiteit is inmiddels anders. Een beleid behoort te zijn voorzien van doelstellingen. Zonder concrete doelstellingen kan er eigenlijk geen beleid worden gevoerd. Tot op dit moment kunnen wij eigenlijk geen concrete doelstellingen vinden. Op abstracte doelstellingen zoals de begrotingsdoelstellingen zelfredzaamheid en participatie valt niet te sturen, ze kunnen niet worden gecheckt, en dan wordt het moeilijk om bij te sturen. Behalve concrete doelstellingen ontbreken indicatoren die aangeven in welke mate deze begrotingsdoelstellingen worden gerealiseerd.

2. Het feitelijk inzicht in gemeenschapsaccommodaties is versnipperd

De gemeente heeft in de loop van de laatste jaren investeringen gedaan in bouw, aanpassing of herbouw van accommodaties. Is de bouwfase eenmaal afgerond, dan treedt de beheersfase in. In de praktijk blijkt dat een compleet overzicht over de ins en outs van de diverse accommodaties (dus niet alleen een meerjaren-onderhoudsplan, maar ook gegevens over het feitelijk gebruik en de verdere gebruiksmogelijkheden) niet direct voorhanden is. We hebben diverse bronnen moeten uitpluizen om gegevens te verzamelen over de bestaande accommodaties. Een centraal overzicht van de gemeentelijke vastgoedportefeuille is er (nog) niet. Dat zou moeten kunnen helpen om gemakkelijker dwarsverbanden tussen vraag en aanbod van ruimte te kunnen leggen. Om beter te weten hoe de voor sociale activiteiten beschikbare vierkante meters feitelijk worden gebruikt, zou het handig zijn precies na te gaan welke gezelschappen c.q. hoeveel mensen, op welke uren, van welke ruimtes gebruik maken. Dit inzicht is nu niet voorhanden.

3. De betekenis van gemeenschapsaccommodaties in het kader van leefbaarheid wordt onvoldoende onderkend

De gemeente heeft zich als doel gesteld leefbaarheid in de Cuijkse samenleving te bevorderen. Wij menen, weliswaar niet op grond van harde waarnemingen, laat staan op grond van meetgegevens, maar op grond van indrukken, observaties, documentenonderzoek en gesprekken, te mogen stellen dat wat de gemeente beoogt (werken aan leefbaarheid), een meer actieve houding ten aanzien van de mogelijkheden van gemeenschapsaccommodaties vergt. De opstelling van de gemeente is medebepalend voor de richting waarin accommodaties zich gaan ontwikkelen. Via de wijk- en dorpshuizen heeft de gemeente een ideaal handvat om iets extra's te doen aan het leefbaar houden van Cuijk.

De tot dusver gehanteerde insteek om accommodaties ter beschikking te stellen met dien verstande dat het gebruik ervan verder geheel aan de beheersstichtingen wordt overgelaten, is begrijpelijk in het licht van de trend van een terugtrekkende overheid. Maar als de gemeente pretendeert echt te willen werken aan het behoud van leefbaarheid, dan is betrokkenheid op afstand niet genoeg; er is meer vereist. Zij zou kunnen proberen de functie van gemeenschapsaccommodaties nieuw leven in te blazen. Het risico van een langzame leegloop vanwege een verouderd aanbod aan activiteiten, terugloop van het aantal deelnemers en het wegvallen van vrijwilligers dient te worden tegengegaan. De gemeente zou er ons inziens heel goed aan doen te trachten dit punt prominent op de agenda van de beheersstichtingen te krijgen. Waar het om gaat is: hoe krijg ik alle leeftijdsgroepen binnen, waarom komen ze nu niet binnen, wat moet ik hiervoor dan doen aan de uitstraling van mijn gebouw, welke nieuwe activiteiten kunnen er worden bedacht, wie zou frisse ideeën kunnen hebben, wat is er nodig om die te realiseren, zijn de accommodaties voorbereid op de toekomst, enzovoort. Probeer eens out of the box te denken en meer sociaal rendement te halen uit alle gedane investeringen. Werk behalve aan de "harde" kant (puur het gebouw) ook aan de "zachte" kant van de accommodaties. Probeer als gemeente dit proces van bewustwording op gang te brengen. De gemeente als katalysator van innovatie is een logisch uitvloeisel van haar streven naar versterking van leefbaarheid. Zij hoeft vervolgens niet zelf uitvoerende taken op zich te nemen of er meer geld in te steken; haar taak is het aanjagen. Dat is een functie die haar past. Goede aanzetten daartoe zijn er al. Nu nog het vervolg.

Over het algemeen wordt gezegd dat men met de gemeente goed kan samenwerken. Dat lijkt ons een prima uitgangspunt. Waar de gemeente echter de accommodaties, en daarmee de leefbaarheid, mee kan helpen is een nog meer op het faciliteren van burgerinitiatieven gerichte houding. Ten eerste is het essentieel er aan te werken dat de gemeente niet als een remmende of kostenverhogende factor wordt ervaren. Want dat is een gevoel dat nu nog wel eens opspeelt, soms een beetje, soms nogal sterk. Bureaucratie, traagheid en procedurele drempels werken het enthousiasme van actieve burgers tegen. De buitenwereld heeft behoefte aan een gemeentelijke organisatie die burgers, wijken en buurten, als volwaardige gesprekspartners ziet. Mensen hebben vaak al goed nagedacht over hoe ze iets willen doen. Het is dan zaak te kijken of men de gemeente nodig heeft en zo ja, hoe. Aan regels heeft men zich te houden, maar je kunt tegelijk kijken hoe dingen gerealiseerd kunnen worden, hoe je regels misschien kunt interpreteren of door voortschrijdend inzicht aanpassen om een project of initiatief verwezenlijkt te krijgen. Een vlotte aanpak door de gemeente kan heel wat uitmaken. De samenleving anno 2015 vraagt een "meedenkende gemeente". Een praktisch punt: werken in de avonden zou soms eerder regel dan uitzondering moeten zijn.

Waar het ook om kan gaan, is soms hele simpele ondersteuning door de gemeente, bijvoorbeeld in de vorm van hand- en spandiensten, het bieden van opslagruimte, incidenteel ruimte bieden voor een bijeenkomst, een collectieve verzekering voor vrijwilligers, het aanbieden van enige scholing door middel van een cursus aan sommige vrijwilligers, assistentie bij administratieve rompslomp, het flexibel omgaan met verzoeken en allerlei andere dagelijkse dingen. Wij benadrukken de faciliterende rol van de gemeente. De organisatie zou er goed aan doen zich hierover te buigen, zeker niet alleen intern, maar door hierover op werkniveau in gesprek te gaan met dorps- en wijkbewoners. Dit is belangrijk, ook om te voorkomen dat het vrijwilligerswerk opdroogt. De kunst is het doel van de gemeentelijke organisatie (medewerkers en bestuur) te verbinden met de positieve energie van de mensen in wijken en buurten. Het moment is

er rijp voor. De CGM-werkorganisatie zal moeten zien te bepalen hoe zij met initiatieven en ideeën van burgers, wijk- en dorpsraden, en van beheersstichtingen omgaat. Dit betekent keuzes maken en de beschikbare capaciteit op de juiste wijze inzetten.

6. Aanbeveling

Wij hebben feitelijk één, overkoepelende aanbeveling: haal meer profijt uit de gemeenschapsaccommodaties. Benut ze voor het versterken van leefbaarheid.

Probeer de verborgen potentie die er in gemeenschapsaccommodaties zit aan te boren.

Probeer sowieso jongeren erbij te betrekken.

Breng alle feitelijke informatie over het huidige gebruik van alle gemeenschapsaccommodaties goed in kaart en evalueer/actualiseer het accommodatiebeleid. Leg vast welk beleid de gemeente wil voeren. Formaliseer dat.

Debatteer als raad en college over accommodaties in relatie tot leefbaarheid.

Kijk waar raakvlakken tussen verschillende accommodaties liggen, waar doublures bestaan, waar slimme combinaties in gebruik mogelijk zijn, waar leemtes bestaan, en waar kansen liggen voor nieuwe activiteiten. Revitaliseer met fantasie.

Laat beheerders van accommodaties in interactie met collega's het eigen perspectief tegen het licht houden. Breng ze met elkaar in contact door onder deskundige leiding een ronde-tafel-gesprek te organiseren.

Beperk de rol van de gemeente tot faciliteren, maar doe dat wel voluit, met overtuiging en met invoelingsvermogen ten opzichte van vrijwilligers. Het gaat om het vinden van de juiste attitude. Kleine praktische gedragsveranderingen kunnen daarbij al helpen. Zet in organisatie en bestuur de toon voor een nieuwe koers van effectieve betrokkenheid. Laat de ambtelijke organisatie, als dat nodig is nieuwe, flexibele werkvormen uittesten teneinde sneller en to the point te kunnen werken. Neem belemmeringen die het enthousiasme van vrijwilligers en publiek kunnen temperen zoveel mogelijk weg. Pas maatwerk toe: wijkcentra vragen een andere aanpak en meer zorg dan dorpshuizen. En het ene wijkcentrum vraagt een andere aanpak dan het andere.

Met andere woorden: Cuijk, u hebt een rijk bezit aan accommodaties, ga na of er niet meer mee te doen is, niet alleen in de variatie van het aanbod, maar vooral in het updaten van de filosofie ten aanzien van ontmoetings(=leefbaarheids)plekken.

Bijlage 1 Bestudeerde documenten

Programmabegroting 2015
Bestuursrapportages 2014
Programmarekening 2013
iDOP Beers
iDOP Haps
iDOP Vianen
iDOP Sint Agatha
Beleidsnota "Gemeentelijke accommodaties Cuijk", 2010
Concept: Burgers in het wijkbeheer, Burgers denken mee, beslissen mee én helpen mee!, oktober 2014
Concept: Evaluatie (quickscan), Nota Burgerparticipatie 2012, "Loslaten, faciliteren, stimuleren, regisseren en reguleren", november 2014
Coalitieprogramma 2014-2018
Brief van Gedeputeerde Staten d.d. 25 maart 2014 inzake "Veerkrachtig bestuur"
Agenda van Brabant
Brochure *Aan de Slag*
VNG-publicatie 'Met Burgers' praktijkvoorbeelden van burgerparticipatie en maatschappelijke initiatieven (Actieprogramma Lokaal Bestuur)
www.vng.nl/burgerparticipatie
[www.kplusv.nl/whitepaper social enterprise](http://www.kplusv.nl/whitepaper-social-enterprise)
www.austerlitzzorgt.nl
www.waarstaatjegemeente.nl
www.movisie.nl
www.g1000uden.nl
www.netwerkplatteland.nl
www.buurtalliantie.nl/organisatie/
Leefbaarheid en sociale samenhang in de Heeswijkse Kampen, Rapportage en Opgaven, maart 2014 (van Bureau Queste)
www.publicspace.nl/2012/08/30/het-middenveld-is-van-ons-de-maatschappij-dat-zijn-wij/
http://www.wdvanleeuwen.nl/?page_id=31
www.devaluwe.nl
www.heeswijksekampen.nl
www.wijkraadcentrum.nl
www.grootlinden.nl
www.vianen-nb.nl
www.haps-info.nl
www.padbreek.nl
www.cuijk.nl
www.inhetdorpkatwijk.nl
www.beheerjebuurthuis.nl
"Inventarisatie en beschouwing van gemeenschapsaccommodaties in het Land van Cuijk", 2014
Burgerparticipatie: van informeren naar participeren, Rekenkamercommissie gemeente Cuijk, februari 2011
Nota Burgerparticipatie gemeente Cuijk 2012
Verordening Burgerinitiatieven gemeente Cuijk 2005

Bijlage 2 Personen met wie de Rekenkamercommissie (oriënterend dan wel inhoudelijk) contact heeft gehad en/of heeft gesproken:

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>
<u>Gemeente Cuijk</u>	
dhr. W. Hillenaar	burgemeester
dhr. G. Stoffels	portefeuillehouder leefbaarheid (incl. wijk- en dorpsraden)
dhr. H. Siroen	voorzitter regieteam Land van Cuijk
dhr. J. Kerskes	raadslid
dhr. A. Geboers	raadslid
dhr. R. van der Weegen	raadsgriffier
dhr. R. Rongen	gemeentesecretaris
dhr. R. Hoffmann	algemeen directeur CGM-organisatie
mw. N. Janssen	afdelingsmanager Ontwikkeling CGM
dhr. A. Peeters	afdelingsmanager Openbare Werken CGM
dhr. G. van Weel	afdelingsmanager Bedrijfsvoering CGM
dhr. S. Ruizendaal	junior adviseur vastgoed CGM
dhr. L. Šijaković	beleidsadviseur communicatie CGM
dhr. H. Timp	kwartiermaker vastgoed CGM
dhr. G. Zegers	beleidsadviseur Sociaal Beleid CGM
dhr. J. Selten	beleidsadviseur Sociaal Beleid CGM
dhr. W. van Bergen	financieel consulent CGM
<u>Land van Cuijk</u>	
dhr. E. van Daal	bestuurlijke trekkers thema leefbaarheid
mw. A. Henisch	Land van Cuijk
dhr. P. van de Koolwijk	(voorheen) coördinator samenwerken Land van Cuijk

Provincie

dhr. A. Scheffer
relatiemanager Provincie Noord-Brabant
gemeenten regio Brabant Noordoost

Wijk- en dorpsraden

dhr. J. Angenent
dhr. F. Schimmel
voorzitter Gemeenschapshuis De Burcht
beheerder

dhr. J. Burhorst
lid Dorpsraad Katwijk

dhr. H. Dobek
mw. S. van Hoof
voorzitter Wijkraad Padbroek
penningmeester

dhr. G. Hermens
dhr. B. Janssen
penningmeester Ontmoetingscentrum 't Fort
beheerder

dhr. E. Jansen
voorzitter Ontmoetingscentrum Den Oeiep

dhr. R. Janssen
voorzitter Dorpsraad Haps

dhr. B. Keijzers
voorzitter beheerscommissie
gemeenschapsaccommodatie De Nielt
secretaris
dhr. S. Schampers
penningmeester

mw. H. van Nispen
dhr. F. Ooms
voorzitter Wijkraad de Valuwe
penningmeester

dhr. W. Thijssen
dhr. B. Prinsen
voorzitter Dorpsraad Sint Agatha
voorzitter beheersstichting De Agaat

Bijlage 3 Overzicht gemeenschapsaccommodaties

De Rekenkamercommissie had bij aanvang van het onderzoek onder andere als vragen:

- welke gemeenschapsaccommodaties zijn er in de gemeente Cuijk?
- wat kosten deze de gemeente jaarlijks?

Het is erg lastig gebleken om op deze vragen een eenduidig antwoord te krijgen.

Verder dan onderstaand overzicht zijn we op het moment van afronden van ons rapport niet gekomen.

Een meer volledig en completer overzicht (bijvoorbeeld ook inclusief WOZ-waarden) kunnen wij niet leveren.

We hebben geprobeerd zo volledig mogelijk te zijn bij het opsommen van alle accommodaties.

Daarnaast zijn onderstaand de kapitaallasten vermeld zoals ons die zijn aangereikt vanuit de organisatie.

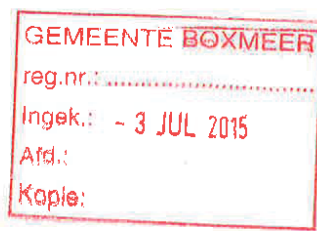
Daarmee zijn echter niet alle bedragen genoemd die in de afgelopen jaren aan accommodaties zijn besteed.

Naam object met vermelding van nummer in staat van activa, K2/staat C, jaarrekening 2013	Investering	Boekwaarde per 31-12-2013	Kapitaallasten (afschrijving + rente)	Onderhoudslasten conform Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) 2015, gesplitst in groot en klein onderhoud		Bedrijfsvloeroppervlak m ²
				Groot	Klein	
Den Oeiep	12.074	0	0	675	0	290
De Nielt (010002310)	785.844	688.318	58.088	40.796 jaarlijkse huur (per 01-12-2009)	400	
Doehuis	3.539	885	1.245	4.271	0	387
't Fort (010000557)	193.939	0	0	22.276 jaarlijkse huur		
Cantheelen	16.494	16.494	742	Niet bekend	Niet bekend	
Cultureel jongerencentrum Cyou (010002511)	322.392	96.460	35.196	412	856	190
Safina				0	800	

De Burcht (010000548)	96.101	3.806	4.168	2.250	0	683
De Agaat (010003004)	985.677	978.378	74.526	500	9.635	
De Kuip (010000339)	208.602	130.455	13.216	0	1.200	490
Caboose (010002689)	62.384 + 358	56.499	5.689			
Caboose 2012 (010003059)	190.030 + 28.660	208.375	17.767			
De Stappert 2004 (010002308)	523.261	425.857	36.893	139.587	7.514	2531
Steunpunt Ouderen Haps (Mariagaarde)	120.680	21.630	11.761	13.005	2.560	540
Kloosterhof (010002108) (010002271)	34.034 + 51.367	0 + 38.319	0 + 3.040	28.029	4.229	1762
Steunpunt Beers 010000559	440.840	377.168	27.939	Niet bekend	Niet bekend	
't Akkertje	56.723	56.723	3.403	Niet bekend	Niet bekend	764
Scouting 2008 (010002690)	438.933	334.790	29.713	825	1.351	563
Jong Nederland 2008 (010002691)	35.635	25.361	3.479	Niet bekend	Niet bekend	
De Hoek Vianen (010000555)	227.050	51.820	1.601	Niet bekend	Niet bekend	
Wijkwinkel de Valuwe	p.m.					
't Pakhuis Cuijk	p.m.					
Steunpunt Haps	p.m.					
Overige specifieke jeugdaccommodaties	p.m.					

Bijlage 4

Rekenkamercommissie Land van Cuijk
Raadhuisplein 1
BOXMEER

Geachte heer/mevrouw,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het opgestelde rapport Kansen voor Cuijk en voldoen graag aan uw verzoek om onze zienswijze hierop te geven.

In hoofdlijnen stelt u dat het beleid aan innovatie toe is, het feitelijk inzicht in de gemeenschapsaccommodaties versnipperd is en dat de betekenis van de gemeenschapsaccommodaties in het kader van de leefbaarheid onvoldoende wordt onderkend en, vanuit dit perspectief gezien, de betrokkenheid van de gemeente groter dient te zijn. Aan de hand van deze punten zullen wij onze reactie geven.

Wij zijn het met u eens dat voor het laatst in 2010 een nota is opgesteld welke door de raad is vastgesteld op 20 juni 2011. Onze visie en beleid is op dit moment ons inziens voldoende helder voor alle partijen waardoor er geen urgentie is om nu een nieuwe beleidsnota op te gaan stellen. Kern hiervan is dat de gemeente zorgt voor de gebouwen waarbij deze geëxploiteerd worden door een stichting. In samenspraak met deze vrijwilligers wordt gekeken welke behoeften er zijn en welke mogelijkheden er zijn. Het uitsluitend opnieuw vastleggen van ons beleid achten wij niet zinvol omdat dit ons inziens voldoende helder is. U constateert echter dat het beleid aan vernieuwing toe is. Uit uw rapport maken wij op dat er gezocht moet gaan worden naar nieuwe activiteiten die ook nieuwe doelgroepen aantrekken. Op voorhand hoeft dit nog niet te betekenen dat het bestaande beleid meteen op de schop moet. Gesprekken met besturen en raad zijn een eerste stap en kunnen er toe leiden dat het gehele beleid onder de loep genomen wordt. Het voorliggende rapport is meteen een eerste aanzet in deze discussie.

In uw rapport noemt u dat in het raadsvoorstel van 20 juni 2011 opgemerkt is dat bij de behandeling van de Kadernota 2015 op de stand van zaken met betrekking tot de accommodaties terug gekomen zou worden om te zien hoe gevaar is met deze accommodaties en te bezien welke taken er nog zouden resten. Dit is in het raadsvoorstel van 20 juni 2011 inderdaad zo opgenomen. Wij onderkennen dat het opmaken van deze stand van zaken nog niet heeft plaatsgevonden. Deze evaluatie zou zich echter toespitsen op de toen vastgestelde zaken. Het was niet de intentie om het gehele beleid te gaan evalueren. Gelet op het nu voortliggende rapport lijkt het voor de hand te liggen om deze toezegging nu te betrekken bij de bespreking van uw rapport.

In uw conclusies merkt u op dat u eigenlijk geen concrete doelstellingen heeft kunnen vinden voor wat betreft het beleid voor gemeenschapsaccommodaties. Ook constateert u dat er indicatoren ontbreken om na te gaan in hoeverre beoogd beleid gerealiseerd is. Het formuleren van goede

Bijlage(n)
Kopie aan

Datum
30 juni 2015

Onderwerp
Zienswijze t.a.v. rapport Kansen voor Cuijk

Uw brief van
6 mei 2015

Uw kenmerk
RKC/2015/6

Ons kenmerk
Z/C/15/18875 - UIT/C/15/29118

Meer informatie
Richard Rongen
T (0485) 396 600
gemeente@cuijk.nl

Gemeente Cuijk
Louis Jansenplein 1
Postadres:
Postbus 7, 5360 AA Grave

Verzonden op

= 3 JULI 2015

gemeente Cuijk

doelstellingen en indicatoren is een lastige zaak. Organisatiebreed is een project gestart om dit verder aan te scherpen. De raad heeft in dit project ook een rol. Langs deze weg zal bekeken worden op welke manier hierin een verbetering is aan te brengen, ook ten aanzien van gemeenschapsaccommodaties.

Een tweede punt in uw conclusies betreft het feit dat er weinig tot geen feitelijke gegevens voor handen zijn over het feitelijke gebruik en gebruiksmogelijkheden. Zoals door u ook is aangestipt zal over de accommodaties zelf via het lopende project "Vastgoed" meer inzicht verkregen gaan worden in de accommodaties. Het daadwerkelijke gebruik van accommodaties is een moeilijker aspect: het dagelijks gebruik is in handen van beheerders. Gegevens over gebruik en de mogelijkheden die er nog voor handen zijn in een accommodatie, moeten in overleg met hen verzameld worden. Wij schatten in dat dit zowel voor hen als voor ons een flinke tijdsinvestering vergt. In hoeverre dit zinvol is zal met de beheerders nader besproken moeten worden.

Cruciaal is uw opmerking dat de betekenis van gemeenschapsaccommodaties in het kader van leefbaarheid onvoldoende wordt onderkend waarbij u opmerkt dat wat wij beogen met de accommodaties, een meer actieve houding vergt.

Wij herkennen ons niet in de opmerking dat wij onvoldoende het belang van gemeenschapsaccommodaties in het kader van de leefbaarheid onderkennen. Wij beseffen dat het moeilijk meetbaar te maken is hoe en in welke mate het realiseren en in standhouden van gemeenschapsaccommodaties bijdraagt aan de leefbaarheid van een dorp of wijk. Gezien echter onze inzet, zowel in menskracht als in financiële middelen, menen wij dat in ieder geval de conclusie getrokken kan worden dat wij dat wij veel waarde hechten aan dergelijke accommodaties.

In onze ogen ligt er vervolgens een fundamentele visie ten grondslag aan wat de rol van de gemeente is en wat de rol van de gebruikers. Zoals hierboven al is gesteld is de kern van ons beleid tot op heden helder. Wij zijn van mening dat hiermee tot nu toe goede resultaten zijn geboekt en zien geen directe reden om het beleid dan wel onze rol ingrijpend te veranderen. U merkt in uw rapport echter ook op dat stichtingen / beheerders behoefte hebben aan meer onderlinge communicatie en uitwisseling van ideeën. Wij zien voor onszelf wel een rol weggelegd voor het faciliteren dan wel ondersteunen van besturen waar hierom gevraagd wordt. Dit kan ook betekenen dat wij pro-actief kunnen vragen of behoefte is om een bepaald thema samen verder uit te diepen. Het organiseren en faciliteren van thema-gerichte bijeenkomsten voor bestuurders / vrijwilligers van welzijnsaccommodaties, is een rol die passend kan zijn voor de gemeente. Hierin kunnen zaken aan de orde gesteld worden die door u genoemd worden zoals het onderzoeken van vernieuwende activiteiten of het verbreden van de doelgroepen. Wij merken op dat er in het recente verleden al geregeld bijeenkomsten zijn geweest over diverse onderwerpen zoals energiebesparing, zonnepanelen, vrijwilligersbeleid (werven van vrijwilligers) en subsidiebeleid. Laat onverlet dat de wij van mening blijven dat de daadwerkelijke realisatie van activiteiten in handen moet blijven van de besturen / beheerders en de gemeente een faciliterende en ondersteunende rol heeft. Overigens kan enige terughoudend op bepaalde terreinen van belang zijn gelet op overige taken die wij dienen te vervullen. Verderop in deze brief komen wij hierop nog terug.

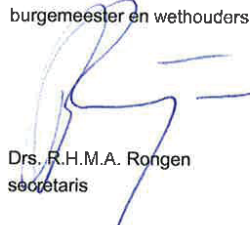

gemeente Cuijk

U merkt op pagina 14 op dat men over het algemeen goed kan samenwerken met de gemeente maar dat ook wel eens het gevoel speelt dat de gemeente in meerdere of mindere mate een remmende factor kan zijn. Wij menen te mogen stellen dat in tal van projecten, zelfs op dit moment nog, wij actief en serieus met andere partijen samenwerken om optimale resultaten te kunnen bereiken. Wij betreuen het als ervaren wordt dat wij een remmende rol zouden spelen maar er kunnen tal van factoren, ook gelegen bij anderen, zijn waardoor dit gevoel ontstaat. In onze ogen zijn wij een actief meedenkend en meedoend bestuur waarbij in de avonden werken, waar u kort naar verwijst, heel gebruikelijk is. Onze indruk is dat de meeste besturen de weg naar ons en onze organisatie goed weten te vinden. Wij willen hieraan toevoegen dat wij naast het bevorderen en ondersteunen van de gemeenschapsaccommodaties ook andere wettelijke taken vervullen waarbij handhaving van die wetten en regels niet overeen hoeft te komen met de wensen van besturen. Dit kan dan als remmend ervaren worden, maar dit is in dergelijke situaties helaas onvermijdelijk. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld de regels in het kader van de drank- en horecawet.

In lijn met uw aanbevelingen zullen wij in elk geval met de besturen in gesprek treden om uw rapport te bespreken om zelf rechtstreeks te ervaren of men deze geluiden herkent en welke thema's een verder gezamenlijk optrekken vragen om meer uit de potentie van gemeenschapsaccommodaties te halen. Daarbij lijkt het ons passend om vast te houden aan de huidige beleidsuitgangspunten, de raad te informeren over uitkomsten van het gesprek of gesprekken met de besturen en afhankelijk hiervan te bezien of bijstelling van het beleid aan de orde moet zijn.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Cuijk,

Drs. R.H.M.A. Rongen
secretaris

Mr. W.A.G. Hillenaar
burgemeester

Eerder verschenen rapporten Rekenkamercommissie Land van Cuijk

1. Quick Scan coalitieprogramma's 2014-2018 Land van Cuijk, 28 mei 2014
2. Dienstverlening in de gemeente Sint Anthonis, 25 november 2014
3. Lokale lasten gemeente Mill en Sint Hubert, december 2014
4. Versterking vestigingsfactoren van bedrijven gemeente Grave, 16 april 2015